

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 78/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. S., zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I č. k. 24 C 201/2011-112 z 30. júla 2012 a uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 5 Co 273/2013-140 z 1. júla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2013 doručená sťažnosť M. S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho

základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 24 C 201/2011-112 z 30. júla 2012 (ďalej len „uznesenie z 30. júla 2012“) a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 273/2013-140 z 1. júla 2013 (ďalej len „uznesenie z 1. júla 2013“).

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a spisu okresného súdu sp. zn. 24 C 201/2011, ktorý bol ústavným súdom vyžiadaný, vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca 18. júla 2011 doručil Okresnému súdu Humenné žalobu, ktorou sa domáhal proti J. H. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“) a A. P. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“) zaplata sumy 241 200 € s príslušenstvom a proti žalovanému v 1. rade aj nariadenia predbežného opatrenia.

Okresný súd Humenné viedol konanie o tejto žalobe pod sp. zn. 6 C 117/2011. Následne bola vec z dôvodu miestnej príslušnosti postúpená okresnému súdu, ktorý vo veci koná od 7. septembra 2011 a vec je ním vedená pod sp. zn. 24 C 201/2011.

Sťažovateľ sa v predmetnom konaní domáha od žalovaného v 1. rade (pôvodne aj od žalovaného v 2. rade) zaplata sumy 241 000 € z dôvodu, že nehnuteľnosti, ku ktorým bolo určené vlastnícke právo sťažovateľa v podiele 1/3 k celku (rozsudkom Okresného súdu Košice II č. k. 14 C 126/2004-169 z 21. októbra 2008 právoplatným 4. februára 2011 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co 11/2009-212, 4 Co 345/2010 zo 16. decembra 2010), boli v exekučnom konaní vedenom proti žalovanému v 1. rade ako povinnému vydražené za cenu 21 800 000 Sk (723 627,43 €). Dražobná cena nehnuteľností aj v časti zodpovedajúcej spoluvlastníckemu podielu sťažovateľa na nehnuteľnostiach bola použitá na plnenie záväzku žalovaného v 1. rade. Pokiaľ celá dražobná cena nebola použitá na plnenie vymáhaného záväzku, sťažovateľovi nie je známe, komu bol nepoužitý zostatok uhradený, keďže jemu takýto zostatok ani jeho pomerná časť uhradené neboli. Spoluvlastníckemu podielu sťažovateľa vo veľkosti 1/3 k celku na dražených nehnuteľnostiach zodpovedá suma 1/3 z celkovej dražobnej ceny,

t. j. suma 241 209,14 €, ktorej sa domáha proti žalovanému v 1. rade z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.

Nehnutelnosti, ku ktorým sa sťažovateľ domáhal určenia svojho vlastníckeho práva v konaní vedenom Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 14 C 126/2004, boli v katastri nehnuteľností vedené vo vlastníctve žalovaného v 1. rade J. H., pričom počas označeného súdneho konania prebiehalo aj exekučné konanie proti žalovanému v 1. rade ako povinnému. V tomto exekučnom uznesení okresného súdu č. k. 34 Er 974/2008-65 z 10. septembra 2008 právoplatným 22. septembra 2008 bol schválený príklep udelený na exekučnej dražbe označených nehnuteľností. K schváleniu príklepu v exekučnej dražbe v prospech vydražiteľa došlo teda skôr, ako sa stal právoplatným (aj skôr, ako bol vyhlásený) rozsudok Okresného súdu Košice II č. k. 14 C 126/2004-169 z 21. októbra 2008, ktorým bolo určené vlastnícke právo sťažovateľa k nehnuteľnostiam v podiele 1/3 k celku. V dôsledku uvedeného v katastri nehnuteľností bol v čase, keď sa sťažovateľ domáhal zápisu svojho vlastníckeho práva na základe právoplatného rozsudku, už zapísaný ako nový vlastník vydražiteľ nehnuteľností, resp. následne na základe prevodu vlastníckeho práva jeho právny nástupca. Príslušný katastrálny úrad preto vklad vlastníckeho práva sťažovateľa na základe právoplatného rozsudku Okresného súdu Košice II č. k. 14 C 126/2004-169 z 21. októbra 2008 odmietol vykonať, keďže tento rozsudok nesmeroval proti vlastníkovi vedenému v katastri nehnuteľností.

V konaní vedenom Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 14 C 126/2004 bolo právoplatne rozhodnuté vo veci samej, teda o určení vlastníckeho práva sťažovateľa. Vo veci samej bol sťažovateľ úspešný vo vzťahu k žalovaným v 2., 3. a vo 4. rade a neúspešný vo vzťahu k žalovanej v 1. rade, proti ktorej bola žaloba zamietnutá. Okresný súd Košice II o trovách konania právoplatne rozhodol len vo vzťahu k žalovanej v 1. rade (uznesenie Okresného súdu Košice II č. k. 14 C 126/2004-184 z 5. novembra 2008 právoplatné v časti výroku o povinnosti sťažovateľa zaplatiť trovy konania žalovanej v 1. rade v sume 4 859 Sk). Dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté o trovách konania vo vzťahu medzi sťažovateľom a žalovanými v 2., 3. a vo 4. rade (uznesenie Okresného súdu Košice II č. k. 14 C 126/2004-184 z 5. novembra 2008 v časti výroku o povinnosti

žalovaných v 2., 3. a vo 4. rade zaplatiť sťažovateľovi trovy konania v sume 79 243 Sk bolo zrušené rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co 11/2009-212, 4 Co 345/2010 zo 16. decembra 2010 a vrátené na ďalšie konanie. Okresný súd Košice II opätovne rozhodol uznesením č. k. 14 C 126/2004-249 zo 17. októbra 2011 tak, že žalovaných v 2., 3. a vo 4. rade zaviazal na náhradu trov konania úspešnému sťažovateľovi v sume 6 316 €, ktoré dosiaľ nie je právoplatné).

Okresný súd uznesením č. k. 24 C 201/2011-76 zo 7. októbra 2011 právoplatným 3. februára 2012 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu č. k. 3 Co 410/2011-98 z 23. januára 2012 zamietol návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal uloženia zákazu žalovanému v 1. rade nakladať s nehnuteľnosťami v jeho výlučnom vlastníctve pre účely zabezpečenia vymožiteľnosti pohľadávky sťažovateľa uplatnenej proti žalovanému v 1. rade v samotnom návrhu na začatie konania.

Okresný súd vyzval sťažovateľa na odstránenie väd jeho žaloby, ktoré sťažovateľ odstránil podaním doručeným 5. marca 2012 tak, že zobral späť svoju žalobu proti žalovanému v 2. rade a okresný súd následne unesením č. k. 24 C 201/2011-126 zo 17. októbra 2012 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 406/2012-136 z 27. mája 2013 konanie vo vzťahu k žalovanému v 2. rade zastavil a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému v 2. rade trovy konania v sume 1 824,04 €.

Okresný súd výzvou zo 14. marca 2012 vyzval sťažovateľa, aby v lehote 15 dní od doručenia výzvy dokladoval svoje pomery pre účely rozhodnutia o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov (ktorá bola súčasťou jeho žaloby), a to v súlade s § 138 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) vyplneným vzorovým tlačivom (ktoré okresný súd k výzve pripojil) alebo rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov. Predmetná výzva bola doručená aj s prílohou právnej zástupkyňi sťažovateľa 20. marca 2012 a lehota na dokladovanie pomerov sťažovateľa uplynula 4. apríla 2012.

Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním doručeným okresnému súdu 18. apríla 2012 žiadala o opätovné zaslanie vzorového tlačiva a poskytnutie ďalšej lehoty na jeho vyplnenie a predloženie súdu s odôvodnením, že predchádzajúce tlačivo zaslala sťažovateľovi poštou, zásielka však sťažovateľovi dosiaľ nebola doručená.

Okresný súd prípisom z 15. mája 2012 opätovne zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľa požadované vzorové tlačivo a poskytol dodatočnú 30-dňovú lehotu na vrátenie vyplneného tlačiva od jeho prevzatia. Tento prípis okresného súdu bol právnej zástupkyňi sťažovateľa doručený 21. mája 2012 a 30-dňová lehota uplynula 20. júna 2012.

Po márnom uplynutí aj dodatočnej lehoty na dokladovanie pomerov sťažovateľa okresný súd napadnutým uznesením z 30. júla 2012 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a svoje rozhodnutie s poukazom na § 138 ods. 1 a 2 OSP odôvodnil takto:

„Navrhovateľ návrhom na začatie konania doručeným súdu dňa 18. 7. 2011 sa domáhal voči odporcom v 1. a 2. rade zaplatenia sumy 241.200,- EUR s príslušenstvom titulom vydania bezdôvodného obohatenia. Súčasne požadoval náhradu trov konania. Spolu s návrhom na začatie konania doručil navrhovateľ súdu žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd Košice I výzvou zo dňa 14. 3. 2012 vyzval navrhovateľa na zdokladovanie pomerov účastníka konania a zároveň mu v prílohe tejto výzvy zaslal v zmysle ust. § 138 ods. 2 O. s. p. Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (FYZICKÁ OSOBA) spolu s Pokynmi k tlačivu pre dokladovanie pomerov účastníka konania – fyzickej osoby s tým, aby toto tlačivo riadne vyplnené vrátil súdu v lehote 15 dní. Právnej zástupkyňi navrhovateľa bola predmetná výzva spolu s uvedenou prílohou doručená dňa 20. 3. 2012.

Písomným podaním doručeným tunajšiemu súdu dňa 18. 4. 2012 právna zástupkyňa navrhovateľa požiadala súd o opätovné zaslanie tlačiva pre zdokladovanie pomerov účastníka konania a pokynov k tlačivu pre zdokladovanie pomerov, pretože tlačivo zaslala poštou navrhovateľovi a toto mu nebolo doručené.

Okresný súd Košice I v prílohe podania zo dňa 15. 5. 2012 opätovne zaslal právnej zástupkyňi navrhovateľa tlačivo na dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, spolu s Pokynmi k tlačivu pre dokladovanie pomerov účastníka konania tým, aby toto tlačivo riadne vyplnené vrátila tunajšiemu súdu v lehote 30 dní odo dňa jeho doručenia. Právnej zástupkyňi navrhovateľa bolo predmetné tlačivo spolu s pokynmi na jeho vyplnenie doručené dňa 21. 5. 2012. Navrhovateľ doposiaľ na predmetnú výzvu nereagoval a svoje osobné, majetkové a zárobné pomery nijakým spôsobom nezdokladoval.

Podľa ust. § 138 ods. 1 O. s. p., na návrhy môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa ust. § 138 ods. 2 O. s. p., v návrhu musia byť pomery účastníka dokladované a) vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle, alebo b) rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov.

Navrhovateľ nijakým spôsobom nezdokladoval svoje osobné, majetkové a zárobné pomery, preto súd nemohol posúdiť, či osobné, majetkové a zárobné pomery navrhovateľa odôvodňujú priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a to napriek tomu, že súd navrhovateľa vyzval na zdokladovanie jeho pomerov.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a na citované zákonné ustanovenie, súd rozhodol, tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.“

Proti uzneseniu okresného súdu z 30. júla 2012 podal sťažovateľ odvolanie zo 17. augusta 2012, v ktorom uviedol, že „Toto uznesenie považuje žalobca za nesprávne z dôvodu, že vychádza z nesprávnych podkladov.

Právna zástupkyňa žalobcu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý obdržala od súdu odovzdala žalobcovi a ten ho po vyplnení osobne odoslal súdu. Kópiu podacieho lístka o podaní zásielky k preprave poštou, žiaľ sudu toho času predložiť nevie. Preto opätovne predkladá súdu žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov

v tomto konaní spolu s vyplneným tlačivom pre dokladovanie pomerov účastníka konania, keď sumou, ktorú by mal zaplatiť ako súdny poplatok v tomto konaní nedisponuje, a ani celý jeho majetok nemá nedosahuje hodnotu výšky súdneho poplatku.

V konaní predložil všetky doklady z ktorých je zrejmé, že úkonmi, ktoré boli vykonané žalovaným, bolo zasiahnuté do jeho ústavných práv vlastníť majetok a že bol zbavený svojho majetku a nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov, bez posúdenia relevantných dokladov by žalobcovi bola odňatá možnosť konať pred súdom pre nedostupnosť súdu z finančných dôvodov...“, a pripojil k odvolaniu vyplnené vzorové tlačivo zo 17. augusta 2012.

Krajský súd napadnutým uznesením z 1. júla 2013 potvrdil uznesenie okresného súdu zo 17. augusta 2012 a v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol:

„Napadnutým uznesením súd prvého stupňa nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov navrhovateľovi v podstate tohto dôvodu, že nijakým spôsobom nezdokladoval svoje osobné, majetkové a zárobkové pomery a preto vzhľadom na § 138 O. s. p. nemožno vyhovieť jeho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, tlačivo bolo zaslané, aby doplnil svoje pomery právnej zástupkyňi navrhovateľa 21. 5. 2012.

Odvolací súd postupom podľa § 214 ods. 2 O. s. p. (bez nariadenia odvolacieho pojednávania) zistil, že uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné potvrdiť podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p., keď odvolací súd súhlasí s dôvodmi v uznesení súdu prvého stupňa.

Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou (Ústava SR, čl. 152 ods. 4 zavedená zák. č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov).

Odvolací súd dospel preto k záveru, že napadnuté uznesenie je správne, a preto ho potvrdil.

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa.

Podľa § 138 ods. 1 veta prvá O. s. p. zák. č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, na návrh môže súd priznať účastníkov celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva.

Odvolací súd zistil z uznesenia súdu prvého stupňa v konaní o náhrade trov konania sp. zn. 5Co/406/2012 z 27. 5. 2013, ktorým bolo potvrdené uznesenie vo výroku o trovách konania, že právoplatne sa rozhodlo vo výroku o trovách konania a navrhovateľ nebol úspešný vo veci (potvrdením uznesenia súdu prvého stupňa zo 17. 10. 2012 sp. zn. 24C/201/2011). Okrem toho Krajský súd v Košiciach vo veci samej v konaní o určenie neplatnosti právnych úkonov vo veciach 4Co/11/2009 a 4Co/345/2010 taktiež rozhodol o odvolaniach tak, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorými žalobe bolo vyhovené a aplikácia podľa § 150 O. s. p. neprichádzala do úvahy vo veci sp. zn. 24C/201/2011 vo výroku o trovách konania. V tomto konaní teda išlo o bezúspešne uplatňovanie alebo bránenia práva a preto správne súd prvého stupňa rozhodol, keď nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov navrhovateľovi, keďže pomery účastníka musia byť zdokladované a navyiac aj po odvolaní prípadné doplnenie dokladov už je bez právnej relevancie, pretože nebol úspešný v konaní navrhovateľ, po čiastočnom späť vzatí návrhu vo veci sp. zn. 24C/201/2011 a vo veci sp. zn. 3Co/410/2011 uznesením z 23. januára 2012 aj návrh navrhovateľa na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý právoplatne v spojení s uznesením zo dňa 7. 10. 2011 súdu prvého stupňa...“

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil, že okresný súd 14. januára 2014 (po doručení sťažnosti ústavnému súdu) vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu vo veci samej v sume 14 472€ s povinnosťou uhradiť tento poplatok do 10 dní od doručenia výzvy. Ďalšou výzvou zo 14. januára 2014 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na vydanie predbežného opatrenia v sume 33 € a za podanie odvolania v sume 33 € s povinnosťou uhradiť tieto poplatky do 3 dní od doručenia výzvy.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv uznesením okresného súdu z 30. júla 2012 a uznesením krajského súdu z 1. júla 2013 a v podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie uvádza:

„Sťažovateľ považuje rozhodnutie prvostupňového súdu za nezákonné a tým, že Krajský súd v Košiciach sa nezaoberal zákonnými dôvodmi, rozhodnými pre rozhodnutie o veci porušil jeho ústavné práva a svojim rozhodnutím mu znemožnil prístup k súdu.

Krajský súd v Košiciach potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice I, sp. zn. 24 C/201/2011-112 zo dňa 30. 07. 2012, ktorým súd navrhovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov...

Súdny poplatok za žalobný návrh je vo výške 14.472,- €. Sťažovateľ sa od roku 2004 domáha cestou súdu určenia svojich práv, a po takmer 10 rokov trvajúcich súdnych sporoch je isté, že už nikdy nebudem vlastníť svoju nehnuteľnosť a pre svoju nemajetnosť ani sa nemôže domáhať vrátenia finančnej náhrady získanej jej predajom, ktorú si ponechal nevlastník budovy...

Sťažovateľ... poukazuje na skutočnosť, že na základe neúspechu v návrhu na vydanie predbežného opatrenia o zákaze disponovania s majetkom vo vlastníctve žalovaného do času skončenia súdneho sporu nemohol odvolací súd prejudikovať neúspešnosť nároku sťažovateľa v celom konaní a na základe tejto nesprávnej úvahy dospieť k názoru, že sa jedná o zrejme bezúspešne bránenie práva a tým sa nezaoberať ďalšími zákonnými dôvodmi pre oslobodenie od platenia súdneho poplatku v konaní...

Sťažovateľ má za to, že ak by súdy zobrali do úvahy rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov preukázané (vid' Návrh a Tlačivo) a dôsledne by vykonali všetky predložené dôkazy, potom by mali dospieť k zisteniu, že ani príjmy ani majetkové pomery sťažovateľa mu neumožňujú zaplatiť súdny poplatok vo výške 14.472,- €.

Sťažovateľ je presvedčený, že výška súdneho poplatku vzhľadom na jeho majetkové a príjmové pomery predstavuje reálnu a objektívnu prekážku k súdu, čo je v rozpore s účelom a zmyslom jeho práv zaručených v článku 46 ods. 1 Ústavy SR a v článku 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

Krajský súd sa pri rozhodovaní o otázke súdneho poplatku dôsledne nevyrovnal s konkrétnymi okolnosťami prípadu a vychádzal iba z formálnej citácie príslušných ustanovení právnych predpisov. Nezohľadnil miesto základného práva na súdnu ochranu v demokratickej spoločnosti a nezaistil primeranú vyváženosť medzi záujmami štátu na vyberaní súdnych poplatkov na jednej strane a záujmom sťažovateľa na obhájení svojho práva prostredníctvom všeobecného súdu...“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa ... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 5Co/273/2013-140 zo dňa 01. 07. 2013 a uznesením Okresného súdu Košice I, sp. zn. 24C/201/2011-112 zo dňa 30. 07. 2012 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 5 Co/273/2013-140 zo dňa 01. 07. 2013 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadosťučinenie sťažovateľovi vo výške 1.000,- €... k rukám právnej zástupkyne sťažovateľa.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 275,94 €... do 15 dní od doručenia tohto nálezu k rukám právnej zástupkyne sťažovateľky.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu z 30. júla 2012

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jeho dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

O ochrane práv sťažovateľa, ktorých porušenie namietal vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu, mal právomoc rozhodovať v odvolacom konaní krajský súd. Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať

uznesenie okresného súdu, a ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu z 1. júla 2013

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom uznesení nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov z jediného dôvodu, a to že sťažovateľ nezdokladoval svoje osobné a majetkové pomery.

O odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ku ktorému sťažovateľ pripojil zdokladovanie svojich osobných a majetkových pomerov, rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil. Krajský súd v napadnutom uznesení vyslovil záver, že zdokladovanie osobných a majetkových pomerov súčasne s podaním odvolania proti uzneseniu okresného súdu „*už je bez právnej relevancie*“. Krajský súd vyslovuje aj záver o tom, že zo strany sťažovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva, a už z toho dôvodu okresný súd správne rozhodol, keď sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku z návrhu. Z formulácie odôvodnenia krajského súdu nie je možné ustáliť, či záver o irelevantnosti zdokladovania osobných a majetkových pomerov spolu s podaním odvolania učinil krajský súd v nadväznosti na svoj záver o zrejme bezúspešnom uplatňovaní práva alebo nezávisle od tohto svojho záveru.

Krajský súd záver o zrejmej bezúspešnosti uplatnenia práva sťažovateľom vo veci samej učinil s poukazom na rozhodnutie krajského súdu v inom konaní (vedenom Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 14 C 126/2004), ktoré vylučuje aplikáciu § 150 OSP v namietanom konaní (krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukazyval na svoj rozsudok č. k. 4 Co 11/2009-212, 4 Co 345/2010 zo 16. decembra 2010, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Košice II č. k. 14 C 126/2004-169 z 21. októbra 2008 v časti o určení vlastníckeho práva sťažovateľa a o určení neplatnosti právnych úkonov, čím

bolo žalobe sťažovateľa vyhovené, a zároveň ktorým bolo zrušené uznesenie Okresného súdu Košice II č. k. 14 C 126/2004-184 z 5. novembra 2008 v časti výroku o povinnosti žalovaných v 2., 3. a vo 4. rade zaplatiť úspešnému sťažovateľovi trovy konania v sume 79 243 Sk a vec vrátená na ďalšie konanie).

Ďalej krajský súd svoj záver o zrejmej bezúspešnosti uplatnenia práva sťažovateľom vo veci samej učinil s poukazom na uznesenie o zastavení konania proti žalovanému v 2. rade a uznesenie o zamietnutí návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia v namietanom konaní (na základe späťvztia žaloby okresný súd unesením č. k. 24 C 201/2011-126 zo 17. októbra 2012 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 406/2012-136 z 27. mája 2013 zastavil konanie vo vzťahu k žalovanému v 2. rade a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému v 2. rade trovy konania v sume 1 824,04 €; uznesením okresného súdu č. k. 24 C 201/2011-76 zo 7. októbra 2011 právoplatným 3. februára 2012 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu č. k. 3 Co 410/2011-98 z 23. januára 2012 bol zamietnutý návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal uloženia zákazu žalovanému v 1. rade nakladať s nehnuteľnosťami v jeho výlučnom vlastníctve pre účely zabezpečenia vymožitelnosti pohľadávky sťažovateľa uplatnenej proti žalovanému v 1. rade v samotnom návrhu na začatie konania).

Podstatou námietok sťažovateľa sú právne závery okresného súdu v jeho uznesení z 30. júla 2012 a krajského súdu v jeho uznesení z 1. júla 2013 pri posudzovaní splňania predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov u sťažovateľa. Podľa sťažovateľa tým, že mu nebolo napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, došlo v podstate k zásahu do jeho práva na prístup súdu, keďže v zmysle § 138 ods. 1 prvej vety OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, a v prípade nezaplatenia súdneho poplatku, t. j. neodstránenia vady konania, je súd povinný konanie zastaviť podľa § 104 ods. 2 OSP.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Podľa názoru ústavného súdu je v posudzovaných prípadoch už na prvý pohľad zrejmé, že napadnutými uzneseniami k neprípustnému zásahu do označeného základného práva dôjsť nemohlo. Samotné vydanie napadnutých uznesení, ale ani nadobudnutie právoplatnosti týchto uznesení nemá totiž bez ďalšieho za následok stratu prístupu k súdu pre sťažovateľa. K dôsledkom, na ktoré sťažovateľ v sťažnosti poukazuje, by totiž mohlo dôjsť až prípadným vydaním uznesenia o zastavení konania podľa § 104 ods. 2 OSP z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku sťažovateľom.

Proti uzneseniu o zastavení konania je prípustné odvolanie a vo vzťahu proti prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, a to s prihliadnutím na dôvod uvedený § 237 písm. f) OSP.

Tak v rámci odvolacieho konania, ako aj v rámci dovolacieho konania proti prípadnému uzneseniu okresného súdu o zastavení konania bude mať sťažovateľ možnosť uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom sťažnosti podanej ústavnému súdu. Všeobecné súdy preto budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku v konaní, v ktorom sťažovateľovi nebolo na základe jeho žiadosti priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, je v danom prípade zlučiteľné s tým základným právom, porušenie ktorého sťažovateľ namieta.

Na základe uvedeného ústavný súd o sťažnosti sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. marca 2014